

Монологи про кохання

Михайло Старицький

1

Там, де місяць поняв срібним сяйвом пишноту долин
І знялось із садів-вертоградів пахуче дихання,
Що здурманює кров чарівною красою хвилин, —
Там спалала жага і злилося з захватом кохання...

Чи ти знаєш той край, де голубиться збещений Ніл
До розпалених скель і шепоче про любові п'яне?
Де шаріє смоква і дим в'ється з нагірних кадил,
Та в блакиті яркій, під промінням леліє і тане?

О, розкоші там скрізь... Але ти над усі чарівна:
Срібношатиї Ліван, — а біліш твоє чоло Лівану;
Жаркий колір троянд, вабить всіх та краса запашна,
Але вуст твоїх пал запашніший троянд Дагестану.

Ой там зорі ясні і пиша між яскравих блідий,
Але очі твої за ті зорі яскраві ясніші;
У пустелі палкій тішать душу джерела води,
Але перса твої солодоців і втіхи повніші.

Огрядна і струнка мліє пальма на злоті піску,
Але їй не дістать до приваб твого дивного стану;
Лотос повен таїн між латаття в прозорім ставку,
А в твоїх таїнах більше ваб, і жаги, і дурману!

Ти — богиня краси, ще якої не бачив Едем,
У обіймах твоїх і зростають, і гинуть пориви...
Будь моєю "ханім" і прилинь в мій баєчний гарем —
Нап'ємося ми чар і замрем у розкошах щасливі!..

2

Не захвати солодкого зомління,
Не пестоців пекучая жага
З'ясують нам ті чарівні боління,

Які любов у серця вимага.

Кохання - спів, зальот душі - не тіла,
Зоря з-за хмар, веселка дощова;
Вона ростить у нас незримі крила
І до країн незнаних порива.

Душа у нас болить від самотини,
Рвучися все з земних важких заліз,
Вона жада поради і дружини,
Жада розкош в багатті спільних сліз...

Зі мною ти, моя красо-богине, -
Що мовити? Душа у нас одна -
І цілий мир в очу твоєму гине,
І світ новий, баєчний вирина...

О люба ніч! Ти появляєш мрії
Й невиразні краси в зористій млі...
Як чарівно ген промені блідії
Мереживом срібляться по землі!

В обіймища сплелись сутінів зграї,
Отрутою пашать нічні квітки,
І шепотять про втіхи в темнім гаї
До місяця закохані мавки...

Все повно чар і виростає з міри,
Минулеє з прийдешнім ізлилось;
Душа зорить в дитиннім сяйві віри,
Бажається незбутнього чогось...

Зріднили нас незмислені хвилини
І захвати розкошів неземних;
Вчуваються і пісні янголині,
І тихий дзвін струн легких, золотих...

Моя красо! Мое святе кохання,
З тобою я зіллю своє буття -
Тобі віддам усі свої бажання,
В тобі знайду весь світ, всі почуття!

Ні, ні - не те! Любові сила
Необорима, чарівна;
Вона весь божий світ скрасила,
І ним орудує вона!
Вона з'явилась в творчій слові
І благу спільному сприя:
Кохання тане у любові,
Але любов у ній буя!
А ваша втіха - дика рвія,
Звірина хіть і гвалт ножа:
Вона себе лише вважа,
А інший мир їй зайва мрія...
Хоч завались, хоч пропади -
Коханцям мало в тім біди!

Моя ж любов є зовсім друга:
Прихил до люду, до бідах,
Яких призначення - наруга,
Нужда, бідота, праця, страх...
Які добра повік не мають,
Які від голоду конають,
Для ситих все віддаючи -
Спочивок навіть уночі,
Яких бліді, нужденні діти
Не знають забавок, сміху
І в'януть в хліві чи в льоху,
Мов під серпом пониклі квіти, -
Вони лиш чули день у день
Прокльони й сльози рідних нень!

Моя любов гамує муки
Борцям і в місті, і в селі -
За благо всіх, за світ науки,
За спільне щастя на землі...
Он глянь: при лампі у кімнаті
Сидить, немов з хреста ізнятий,
Химерний тружень, голова
Йому схилилась, і слова
Лягають кров'ю на папері;

У персах клекіт, стогін, хрип...
І чується жіночий хлип -
Хтось ревно плаче поза двері...
Йому ж байдужий смерті жах,
А сльози щастя на очах!

А ген жіноча постать знову -
Свята провісниця зорі;
Вона несе бездольцям мову,
Що гвалту згаснуть вівтарі...
А ті бездольці, темні, дикі,
Її ж волочать до владики
І, мов буруни навісні,
Ревуть: "Розпни її, розпни!"
І жаром огнище палає,
І стогне всюди темний брат...
Невже ж до сліз його, до втрат
У вас і жалощів немає?
О ні! Людині взагалі
Ми віддамо свої жалі!

Нехай же зіллється кохання
З любов'ю в спілці лагідній -
На вірне, дружнє побратання,
На розріст чесний добрих дій;
Нехай душа твоя, крулевно,
Примусить нас любити ревно
Й віддати щиро ту любов
За рідний край, за рідну кров!
О, в спілці тій є творча сила, -
Вона зжене неправду пріч,
Вона розвіє хмуру ніч
І всім дасть волі й щастя крила,
Бо та любов є світ у млі
І одслід бога на землі!